

Magisk portal in mot Sveafallen

[Tunneln vid Berget utgör nu en portal till Sveafallen och har målats efter en tolkning konstnärduon Rören/Johannessen gjort av skolelevernas egna skisser och berättelser i konstprojektet Bortom de blå bergen.](#)

En magisk portal öppnar sig nu in mot Sveafallen och den tredje sanningen om detta säregna område står klar. Allt enligt tolkningen av beskrivning från alla elever i årskurs 3 i Degerfors.

Portalen, som utgörs av tunneln in till Bergets parkering och som nyligen målats är bara en liten del av ett stort konstverk med namnet "Den tredje sanningen".

– Det är baserat på en deltagarprocess med alla treor i hela Degerfors som har varit med i projektet och som vi träffat ett flertal gånger. De har fått definiera en tredje sanning om Sveafallen, berättar Signe

Johannessen som utgör ena halvan i konstnärssduon Rören/Johannessen, där Erik Rören är den andra.

Degerfors är, som vi berättat förut, en del i det treåriga konstprojektet Bortom de blå bergen, som syftar till att utveckla konstpedagogiken i länet och hålls i samarbete mellan tre kommuner i Konstfrämjandet Bergslagens verksamhetsområde. Kulturrådet finansierar det ihop med Region Örebro län, som är projektägare.

Landmärke

Utgångspunkten har varit en förutbestämd plats där inbjudna konstnärer ihop med barn kan fördjupa sig i den specifika kultur och naturhistoria som under lång tid format platsen. Ett typiskt landmärke i Degerfors är Sveafallen.

– Lämningar från istiden finns på många håll, men här är det väldigt samlat, säger kommunens kulturchef Sofia Luthman. Hon beskriver hur konstnärerna tog utgångspunkt i olika historiebrevningar, som att där funnits ett vattenfall stort som Niagara och än tidigare att jättarna kastat stenbumlingar i området.

[Konstnären Signe Johannessen och kulturchef Sofia Luthman vid Degerforsupptakten till konstprojektet Bortom de blå bergen, förra hösten.](#)

Detsamma berättar Kerstin Wagner, projektledare på Konstfrämjandet.

– Jag var med då Signe träffade barnen första gången, och hon och Erik hade gjort en presentation där de pratade om olika sanningar om Sveafallen, mycket om vad som är sant och hur mycket kan ändras. Men så sa hon till barnen att "ni som bor här är experter så ni får berätta om varför det ser ut som det gör", säger Wagner och berättar hur barnen beskrev att de gått guidade turer där, några hade sett troll och andra hade sett en portal under en sten kring vilken det var ett lila sken och går man igenom där kommer man till en annan dimension.

Portal

– Varenda en pratade om portaler. Det kanske har att göra med dataspel. Men konstnärerna funderade på var portalen fanns och så småningom landande de i tunneln, att den är portalen till Sveafallen, säger Wagner.

– I dialog med kommunen fick vi tillåtelse att vaska fram den magiska portalen, berättar Signe Johannessen.

[En av många workshops som konstnärerna gjorde hos skolorna i Degerfors, där eleverna fick måla allt de kom på finns i Sveafallen och även göra egna utmärkningar.](#)

Wagner berättar att målningarna i portalen i princip är förstoringar av de höjdkurvor som fanns på en karta som köpts in och som konstnärerna förstörde upp på träskivor som togs med till skolorna. Där fick eleverna rita in allt de kom på finns i Sveafallen, allt från myror till diverse tecken.

[Elevernas egna tecken, eller utmärkningar, finns med i portalen liksom höjdkurvorna i Sveafallen.](#)

– Signe hade visat tecken som finns bredvid jättegrytorna, ganska klumpiga orange ringar fast det är ett naturreservat. Barnen gjorde egna tecken, allt från blommor till kalejdoskopliknande mönster. Så målningen är helt uppbyggd kring barnens bilder och höjdkurvorna.

Deltagarbaserat

– Det är himla fint att tioåringar får vara med och påverka hur det offentliga rummet ser ut. Det är nåt Konstfrämjandet jobbat med i många projekt, men många barn kanske inte efterfrågar det för de vet inte att de kan få vara med och påverka, säger Wagner och berättar att Erik och Signe, som jobbar vid Art Lab i Gnesta, är vana att jobba med deltagarbaserad konst.

Hon nämner bland annat verket som kallas Bältdjuret i Kjula, i Eskilstuna. Där en militär flygplanshangar som stod ute i skogen flyttades och målades i alla skalans färger i de olika plåtsköldarna.

[Grytorna i Sveafallen är utmärkta med en orange ring, men det är bara ett av många märken som finns på tunneln som målats utifrån eleverna ritningar och betraktelser.](#)

Även projektet Bortom de blå bergen är deltagarbaserat och de andra kommunerna som deltagit är Lindesberg och Kumla.

Treorna på Tallängens skola i Hällabrottet, Kumla kommun, hade stenarbetarmuseet som utgångspunkt. Konstnären Jelena Rundqvist höll i det delprojektet och använde stenen som pedagog.

– Ett av barnen namngav en sten i skogen till "stenart", ungefär som man kan heta Lennart, säger Wagner, och det fick projektet sedan heta.

Projektet resulterade i att eleverna byggde skogsmöbler av ytongblock, som konstnären sedan klätt in i natursten.

En högstadielklass på Storåskolan i Lindesberg jobbade ihop med konstnären Hanna Wildow och utgick från Gränseskogen under andra

året i projektet.

– Det passade bra för där fanns en flyktingförläggning så de jobbade inte bara med gränsen mellan landskap i skogen utan också mellan länder. De plockade saker som pinnar och annat på marken och jobbade med tekniken cyantopi, en framkallningsprocess med solljus, och byggde ihop ord i en utställning i Stripa gruva, berättar Wagner.

Den tredje sanningen

I våras var meningen att finalen skulle hållits i det treåriga konstprojektet.

– Sen kom corona och gjorde att vi är tvungna att avsluta projektet på distans, annars skulle vi varit med och utforskat Sveafallen och hittat komponenterna, säger konstnären Johannessen.

[Jättegrytorna märks ut med en orange ring, som här, men eleverna fick hitta påegna märken till Sveafallen.](#)

När finalen ska hållas är inte bestämt, kring det för konstnärerna och skolorna dialog. I stora drag innebär den en skattjakt. Johannessen beskriver den:

– När eleverna kommer till portalen kommer det finnas en karta där, med nya utmärkningar. Kartan är handtryckt och ursprungligen ritad av barnen och tolkad av oss. Följer man den kan man hitta hemliga verk och om man äger dem, så äger man det tredje sanningen.

Verken består av magiska ägg och en hållare att placera dem i.

– Barnen har självklart första tjing, men när alla fått sina ägg kommer det finnas en begränsad upplaga med äkta verk av Rören/Johannessen även för andra att kunna leta fram, berättar hon.

– Det är som ett spel vi byggt upp med verk byggda på möten med ungdomar, som har sina egna värderingar och det är inte att bevara historia och cementera sanningar, utan finna magiska sanningar där man kan vinna saker, säger Johannessen.

[Tunneln vid Berget har målats och härifrån ska finalen med handtryckta kartor utgå i konstprojektet.](#)